

СМАКИ І ПРАВА В ІСТОРИЧНИХ ПОВІСТЯХ М. СТАРИЦЬКОГО З ЖИТТЯ КИЄВА XVI–XVII СТ.

Ксенія КОЗАЧУК

Академія адвокатури України

Статтю присвячено з'ясуванню взаємодії факторів смаку та соціально-правової диференціації киян межі XVI–XVII ст. у російськомовних історичних повістях М. Старицького “Червоный дьявол” і “Первые коршуны”. Дослідження структуровано навколо художнього вирішення еволюції символічних опозицій “старе/нове” і “свій/чужий”.

Ключові слова: смак, їжа, одяг, мода, право, національно-правова диференціація.

Статья посвящена изучению взаимодействия факторов вкуса и социально-правовой дифференциации киевлян рубежа XVI–XVII вв. в русскоязычных исторических повестях М. Старицкого “Червоный дьявол” и “Первые коршуны”. Исследование структурировано вокруг художественного решения эволюции символических оппозиций “старое/новое” и “свой/чужой”.

Ключевые слова: вкус, еда, одежда, мода, право, национально-правовая дифференциация.

The article focuses on examining interaction between the 16th–17th centuries Kyiv residents’ taste and socio-legal identification in M. Starytsky’s Russian-language historical tales *Red Devil* and *The First Kites*. The research has been structured around the evolution of artistic representation of symbolic oppositions “old/ new” and “friend/foe”.

Key words: taste, food, clothes, fashion, law, national and legal differentiation.

Історичні романи і повісті М. Старицького російською мовою порівняно рідше стають предметом наукового обговорення, ніж його драматургія та україномовна проза. Відомо, що основною метою їх створення був письменницький заробіток, тому своїй російськомовній прозі, навіть романам, Михайло Петрович надавав значно меншого значення, однак “ставився до них дуже уважно, завжди ретельно складав для них план, знайомився з джерелами, що стосувалися того часу, і з тими історичними постаттями, які він зображував у своїх романах” [7, с. 73]. Вимоги історичної правдивості поєднувались у згаданих повістях і романах із щодennimi завданнями читачкої привабливості та необхідності ввести в історико-художній текст достатньо свіжу й цікаву інтригу. Саме такими є дві

російськомовні історичні повісті письменника, написані на матеріалі з життя киян кінця XVI – початку XVII ст. – “Червоный дьявол” і “Первые коршуны”. Кажучи словами Ж. ле Гоффа, М. Старицький здійснив у них “...викличний намір Вольтера: писати “замість історії королів та дворів історію людей” [4, с. 307].

Сюжетна основа цих повістей пов’язана з історичними особами – двома відомими на той час київськими сімействами – Балик і Ходик. Вони належали до найбільш багатої і впливової групи міської аристократії. Головними джерелами їх постійного збагачення виступали торговельні операції, лихварство, відкуп мит, перевезень, оренді, посередництво; вони також були “найтінішим чином пов’язані з польською та українською магнатерією і шляхтою” [3, с. 274], хоча деякий час перебували у взаємному протистоянні. Сюжетна фабула – історія одруження майстра ювелірних справ Мартина Славути (у “Первых коршунах” – Семена Мелешкевича; особа цілком вигадана) з дочкою київського війта Яцька Балики наперекір злочинним діям і планам Федора Ходики. Повернувшись зі стажування у Нюрнберзі, парубок знаходить спосіб відвоювати наречену, задіявши хитрість, підкуп, вплив київського воєводи, добре знання законодавства, психології київських міщан і “розстановки політичних сил”.

Війт Яцько Балика виступає в повістях як борець за добре порядки. Тому саме з його вуст звучать у тексті елементи похвали “золотому вікові”, для якої М. Старицький близькуше використав відому пародійну “промову” Івана Мелешка на варшавському сеймі 1589 року. Виходячи пізно ввечері зі свого помешкання, війт скрушуно думає: “*То ли было в доброе старое время? Жили себе люди просто, зато сыто. Никаких этих новых обычаев не знали. Пили мед да пиво, горелку дзюбали, а ни этих венгерских, ни мальвазий и в помине не было. Ели добро по-старожитнему кашику с грибками, или вареники, или гуску с капустой, а в праздник и кашу рыжовую с шафраном да имбирем, а теперь настроят всяких этих легумин да паштетов, что твои горы стоят!* Опять что до одежи: *мудрует вельможное панство, а за ним и горожане тянутся. И людям зазорное, и богу противное носить стали: черевики на высоких каблуках, шапки-мегерки, кунтуши разные!*” [9, с. 13–14]. Дослідниця історії середньовічної та ранньомодерної України Н. Яковенко вбачає в цьому тексті опосередкований прояв традиційної ментальності й найвінного консерватизму, що озивається в приватних листах тих часів або висміюється у жартівливих пародіях, героями яких виступають адепти “старовини”. До них, зокрема, належав і берестейський шляхтич-поліщук Іван Мелешко,

який “соковито ганить “тиї нудній німецькі штуки” та різноманітні новомодні “дурнини” в побуті, харчуванні, поведінці жиноцтва тощо” [14, с. 307–308]. Проте М. Старицький здійснює одну важливу текстуальну зміну: в кінці міркувань війта він змінює головний акцент із військової справи на дотримання законів. Відповідно, у промові Мелешка ми маємо: “А грошей достатньо мали, мури мурували і славну війну кріпко й лучше держали, як тепер” [6], тоді як війт Балика завершує міркування так: “Эх, – махнул войт рукой, – не так жили в старину, зато крепко стояли за свои привилегии, за свои права – все как один!” [9, с. 14].

Згадана пародійна промова має не так кулінарне, як культурологічне й правознавче значення, адже вона була нібито виголошена на засіданні головного законодавчого органу Речі Посполитої. Ця правдоподібна деталь була пов’язана з тим, що на той час, доки богослови обмінювалися словесними залпами щодо церковної унії 1569 р., шляхта й міщани знайшли власну тактику дій у звичних для себе площинах – сеймовій опозиції та корпоративних методах опору. Епопея сеймової боротьби довкола унії державної тривала від 1596 р. до середини XVII ст., рефреном повторюючись на кожному сеймі і ледь не в кожній сеймиковій інструкції –наказі, що його повітова шляхта складала для своїх послів на сейм. Показово, що саме церковна унія (попередниця державної) підштовхнула шляхту Волинського, Київського та Брацлавського воєводств до активної участі в парламентарному житті Речі Посполитої, бо “доти ні волинців, ні киян на сеймах практично не було чутно” [14, с. 233].

Денний раціон пересічного українця XVI–XVII ст. складався з близько 0,6 кг хліба та 2,5 л пива. Іншими поширеними продуктами були каша, сир, яйця, у відповідну пору року фрукти. М’ясо їли рідко, як правило, на великі свята. Раціон шляхтича мало чим відрізнявся, за винятком того, що його родина споживала більше м’яса і часом на їхньому столі з’являлися такі ласощі, як заморські приправи, ізюм, інжир. “Солодощі були рідкістю, й навіть багата знать лише на свята могла дозволити собі вино” [10, с. 114] – а отже, у промові протиставляються не раціони шляхти й простих посполитих, а старе й нове як світоглядні засади. Тому те, що ця промова – пародія, дивним чином «не зразу помітили й дослідники (“промову” видано спочатку як історичну пам’ятку)” [12, с. 232]. Пан Мелешко, що скаржиться і на коней, і на ляхів-конюхів, і на годинник, і на дорожі сукні, лише показує, що він сам, піддаючися впливові моди, усе це прийняв до свого побуту – і скаржиться, отже, на самого себе. Свого часу, говорячи про цю сатиричну промову, М. Грушевський вказував,

що її “хибно зрозуміли як сатиру на нові фасони і моди – аналогічну з сатирою Вишенського. <...> Се не голос консерватора, а якраз навпаки: автор чи автори “Промови Мелешка” – прихильники нових часів і нових форм життя, вони глузують з старовірів, таких як Вишенський і Мелешко, що гудять все нове і хвалять все старе тому тільки, що воно старе, хоч воно було ні краще, ні простіше і не дешевше навіть, ніж нове (так Мелешко хвалить вживання мальвазії і нарікає на те, що на місці її тепер стали пити угорське вино – хоч воно було ні дорожче, ні гірше від мальвазії” [2].

Досить показовим у ставленні до старого й нового є Балика, коли організовує стіл на дочиному весіллі. Стара й нова кулінарія на цьому столі премило сусідять: “...группы тирогов; целые бочки меду и пива возвышались кругом. Горы сластей, ласощей заморских подымались среди серебряных блюд” [9, с. 78]. Проте коли настає момент казати найважливіший для щасливого батька тост, він це робить, усе-таки “наполняя тяжелый золотой кубок старым дедовским медом, поседевшим в глубоких погребах” [9, с. 79].

Дещо різкіша опозиція виступає в тексті повістей у сфері одягу, оскільки він виразніше розділяє киян на “своїх” і “чужих”: “На ногах были высокие щеголеватые сапоги коричневой кожи; но хотя Мартын и ехал все время верхом, шпор не было на них” [9, с. 6]. За словами І. Грищенко, “у давнину “чужі” вважалися слабкими, але, водночас, і небезпечними” [1, с. 86] – саме такого акценту, на нашу думку, додає ця деталь (відсутність острог) до образу навченого в чужоземних краях майстра, який прибув до рідного Києва добувати нареченої і справедливості.

Описи помешкань багатих киян засвідчують, що “чуже” міцно вкорінилося в побут тих із них, хто може собі його дозволити. Війт, захисник старовини, нічого не шкодує для того, щоб якомога затишніше облаштувати покої своєї доночки-одиначки: у її кімнаті “персидский ковер покрывал каменный пол; такие же ковры висели и по стенам” [9, с. 20]; одягаючи прикраси, вона дивиться на себе в “круглое прелестное венецийское зеркальце, которое купил ей отец за большие деньги у иноземных купцов” [9, с. 21]; самі прикраси – також найрізноманітнішого походження: “Гalia <...> открыла дорогую штучную шкатулочку, также купленную отцом у иноземных купцов. Одну за другой вынула нити перл урианских, венецианских, розовых кораллов, гранат и туркуса бирюзы” [9, с. 29]. Розмовляючи з партнером по бізнесу про ризики середньовічної торгівлі, Балика підкреслює іноземне походження своїх товарів: “товар у меня, знаешь, все ценный: камка золотая, адамашек,

златоглав, аксамит” [9, с. 17]. Із цього можна зробити висновок, що кияни XVI ст. перебували цілком у руслі тодішнього модного і культурного життя: “...середньовічна цивілізація не могла бути такою, якою була, без перцю, шовку й оксамиту” [13, с. 20].

Кияни у розмові характеризують війта Балику як ревного захисника їхніх старожитніх прав, визнаючи, проте, що у нього є супротивники: “[Войт] стоит за наши старожитни звичаи, да трудно ему против воеводы, больно притислив воевода стал. Все это, видишь, по новым обычаям, а теперь уже такие звичаи настали, что могут наше майтборское древнее право и так и этак перевернуть!” [9, с. 8]. Цими противниками є прибічники Федора Ходики – “все более или менее новые люди в городе, захватившие всевозможными кривыми путями и деньги и власть” [9, с. 17]. Варто довірливому війтові піддатися емоціям, як він ладен прийняти нові моди, а головне, нові закони і нових людей як своїх: “– Старое, старое!! – продолжал горячиться войт <...> – Теперь старое никому не нужно... Новое идет...” [9, с. 25].

Посередником між старим і новим, між своїми і чужими, стає в повісті “Червоний дьявол” київський воєвода, підтверджуючи своїми діями тезу Гегеля про те, що людина, діючи на свою користь, спроможна досягти набагато більшого, ніж планувалося. За описом, воєвода дуже стежить за модою і смаками: “В волосах воеводы, щеголевато завитых и надушенных, просвечивала седина, тщательно закрашиваемая его парикмахером. <...> На пухлом, холеном теле его красовался аксамитный домашний кафтанчик на дорогом меху; ноги тонули в медвежьей шкуре” [9, с. 56].

Книжка, яку читає воєвода пізно ввечері, також варта уваги як зразок “іноземного товару”: “учебник волшебства, в котором собраны были все заговоры, камни и травы, которыми можно было и очаровать, и околовать, и главное, <...> молодость возвратить. Книгу эту за большую цену купил пан подвоевода у приезжего московского чародея и теперь утивался ею в ночной тишине” [9, с. 56]. Проте Мартин Славута, в обмін на допомогу у своїй скруті, пропонує воєводі простіший спосіб (і також іноземний) завоювати прихильність однієї місцевої красуні: “золотое ожерелье, да такое красивое и роскошное, какого пан подвоеводный никогда не видал. Все ожерелье состояло из небольших, дивно изукрашенных золотых пластинок, сделанных в виде гербов; посреди каждой блестел бриллиант, а на тонкой золотой цепочке спускалась от каждого герба большая жемчужина” [9, с. 57].

Коли врешті все вирішується на користь позитивних героїв повісті, за святковим столом війт проголошує тост, до тексту якого М. Старицький ввів формулу, що нею завершувались у часи Великого Князівства Литовського отримані містами так звані уставні грамоти про самоврядування: “– Гей, панове горожане киевские, <...> всех прошу на широкий двор, на веселый тир старожитним звичаем, давним обычаем, как было и за наших дедов и отцов. “Яко мы никому не велим старовыны рухаты, а новыны уводыты” [9, с. 82].

Співвідношення смаків і соціально-правової ідентифікації персонажів у повісті “Червоний дьявол” вказує на середньовічну парадигму їхнього світovідчуття, правдиво відображену письменником. За словами Й. Хейзінги, за пізнього середньовіччя “навіть якщо у формах суспільного життя і з'являється щось нове, це розглядається лише як реконструкція доброго, старого права або ж як припинення зловживань, здійснене за особливою вказівкою влади” [11, с. 39].

Повість “Первые коршуны” засвідчує творчу переробку автором основних “кітів” сюжетної проблематики, зокрема теми права і смаків як культурної основи співіснування представників київської громади.

Передусім розвиток отримує тема смаків у їжі. Діапазон згаданих у тексті страв тепер значно ширший; М. Старицький докладно дотримується опису традиції тодішнього харчування київських міщан, яке уже зовсім не відрізняється від загальноєвропейської тогчасної традиції: “– Ну, садись же сидать. <...> Только, может, сперва горяченького чего, меду или подогретого пива?” [8, с. 130]. Яскравіше підкреслено різницю у стравах, які споживають персонажі позитивні чи негативні. Наприклад, війт Балика пригощає дорогого гостя мальвазією, яка на той час стала цілком традиційним місцевим напоєм: “А старики в это время в особой светлице, за ковшами доброй мальвазии, вели свою беседу” [8, с. 102], зате його противник Ходика подає на стіл і загальноприйняті трунки, і дорогі іноземні вина, оскільки приймає гостя з Польщі: “...за столом, установленным флягами, жбанами да сuleями с мальвазиями, старыми медами и дорогим венгржином, сидят лишь Ходыка да воевода и ведут на польском языке таинственную беседу” [8, 194].

Увиразнив письменник і художнє вирішення теми смаку в одязі. Головний герой повісті, Семен Мелешкевич, повертається, як і Мартин Славута, зі стажування до рідного Києва, де його батько був цехмайстром ювелірів. Уривки, в яких ідеться про його приїзд до Києва, текстуально подібні у двох повістях, за винятком такої деталі: “странно скроенный и нездешним мехом подбитый кафтан” [8, с. 92].

Естетичне ставлення до форм побуту проявлялось у повсякденному міському і сільському житті середньовіччя: чітка ієархія тканин, хутра, кольору одягу створювала для різних соціальних станів “те зовнішнє обрамлення, яке вивищувало й підтримувало почуття власної гідності відповідно до стану” [11, с. 59], тому в повісті “Первые коршуны” М. Старицький підкреслив той бік конфлікту між старими і новими законами, який стосувався встановлень про колір верхнього одягу, що його мали право носити київські міщани різних верств: “*Видишь ты, только вельможные паны могут носить аксамит да светлые цвета, а горожанин, честным трудом скопивший себе копейку, не достоин того, должен он носить только темное сукно, чтобы не принял его кто-нибудь ненароком за вельможного пана!*” [8, 182].

Питання вибору між новим і старим розкрито в повісті і як питання вибору віросповідання, яке мало сильний вплив загалом на національно-державну самоідентифікацію киян. Один із представників православного церковного братства так пояснює причини досить різкого переходу міщан на початку XVII ст. до уніатської віри, до нової західної культури тощо: “...не имели мы ни пастырей разумных и верных, ни школ, ни коллегий, а поневоле приходилось нам отдавать детей к иезуитам. А они, пьюще от прелестного источника западной схизмы, уклонялись ко мрачномятным латыням” [8, с. 165]. Як зазначає Н. Яковенко, зміна старого, православного віросповідання на уніатське мала соціально-психологічне забарвлення: “Щезала точка опори – непорушність старих традицій, оточених авторитетом божественного установлення; індивід опиняється сам на сам зі своїми сумнівами, беручи на власні плечі відповідальність і за свій вибір, і за свою долю” [14, с. 309-310]. Цікаво, що братчик визначає причини переходу духовенства в унію так само, як і Іван Вишенський, сuto матеріальними мотивами: “*С каждым днем отступают от церкви нашей старшие братья-митрополиты и владыки, – обманывают нас, пристают, ради благ земных, к богомерзкой унии...*” [8, 180].

Разом із естетичною невизначеністю до київської громади приходить і юридична: “*Помирились мы на майтбурии и зажили себе хоть не по давней воле и не по родным порядкам, а все же зажили: стали судиться и рядились чужим уставом – саксоном... Прежде-то от дедов да прадедов перешли к нам свои звукаи и обычаи, потом дали нам литовский статут, а потом его сменили саксоном...* Так все это так перепуталось, мои друзья, что пока доишешься правды, так ногу сломаешь...” [8, с. 87].

Негативні персонажі повісті “Первые коршуны” показані письменником, на відміну від ранішого варіанту, як втілення серйозної загрози соціальному добробуту громади. Федір Ходика, який, за історичними джерелами, згодом став київським війтом, має цілком “західні” смаки й уподобання, хоча до часу ховається з ними від киян: “*В лучшем покое ходыкинского будынка, убранном особенно вычурно – и тяжелыми штофными занавесями, и дорогой гербованой мебелью, вывезенной им из шляхетских маєтностей да княжеских замков, – горит много свечей; свет от них лuchtится в резных рамках портретов, картин и киотов, играет в золотой и серебряной посуде, расставленной в шкафах, сверкает в хрустале и мягко тонет в роскошных коврах, раскинувшихся причудливыми гирляндами цветов по всему полу*” [8, с. 193]. Розмова, яка відбувається між Ходикою і коронним гетьманом Речі Посполитої Жолкевським у цих покоях, за тональністю цілком відповідає загальному тодішньому ставленню уніатів-польців до православних-українців: “...все это схизматское русское быдло из одной шкуры выкроено... И ведруг того прилученье их до католицкого лона не только бы оказало Речи Посполитой услугу, но и самому этому баражему стаду поскутовало б на доброе... дало бы освіту и некоторые права” [8, с. 195]. Щоб підкреслити негативне трактування образу Федора Ходики, М. Старицький навіть вдається до художнього домислу, інкримінувавши йому шахрайство навколо його шляхетства. За даними О. Попельницької, Федір Ходика, що походив з вихрещених татар Мозирського замку, переїхав до Києва ще у першій половині XVI ст. і “за участь у Лівонській війні 1579–1581 рр. разом з братами Василем та Йовом одержав спадкове шляхетство” [5, с. 20], але письменник пояснює походження його шляхетської грамоти по-іншому. Простакуватий син Ходики Стецько у розмові з дівчатами говорить: “*Батько, знаешь, добыли где-то шляхетскую грамоту, и дешево добыли...*” [8, с. 101].

Як засвідчують історичні джерела, з 1609 р. (а події повісті “Первые коршуны” датовані 1610 р.) у Києві почала складатись напружена ситуація. Уповноважений митрополита-уніата Потія Антоній Грекович, який також згадується в тексті повісті (на жаль, незавершеної), приїхав сюди, аби взяти під своє намісництво митрополичий Софійський монастир. Із різким опором православного духовництва вперше солідаризувалися козаки; січовий гетьман Григорій Тискиневич застеріг, аби Грекович не надто поспішав, інакше його вб'уть, “яко пса”. Після низки конфліктів погрозу виконали: “в лютому 1618 р. козацька ватага утопила намісника

в Дніпрі, або, як зловтішно запише один із киян, “під льод подсадили води пити” [14, с. 231]. У 20-х рр. XVII ст. соціальні протиріччя в місті знов загострилися. Приводом до виступу міщан стала діяльність Федора Ходики (на той час – уже війта), який служив Речі Посполитій і підтримував її загарбницьку політику в Україні. У 1624 р. він почав закривати православні церкви, забороняв проведення церковних служб, привласнював прибутки, що надходили від монастирських сіл. Усе це врешті викликало невдоволення міщан. Православний митрополит Іов Борецький звернувся до запорожців з проханням про допомогу. “На початку 1625 р. з Сіні із загоном козаків “для захисту християнської віри” до Києва прибули полковники Акім Чигринець та Антон Лазаренко. Схоплений козаками Федір Ходика був страчений, суворе покарання також отримали інші прибічники унії” [3, с. 289].

Як засвідчує текст двох повістей М. Старицького про життя киян кінця XVI – початку XVII ст., побутово-естетичні смаки й уподобання, захист старовинних прав і боротьба з наслідками церковної унії сплелися в описаний прозаїком час у нерозривну соціокультурну єдність. Втім, якщо історико-пригодницька повість “Червоный дьявол” дає тільки соковиту замальовку побутово-смакових преференцій середньовічних киян, то в її наступній переробці – “Первых коршунах” – М. Старицький переконливо привертає читацьку увагу до питання смаків як сигнального фактора національно-правової диференціації київського населення, акцентуючи водночас на особистісній етіології історико-правових подій.

ЛІТЕРАТУРА

- Грищенко І. Іноетнічні харчові заборони у фольклорній інтерпретації українців (на матеріалах народної прози кінця XIX ст.) // Філологічні студії: Збірник наукових праць. Випуск 1. – Мелітополь : ТОВ “Видавничий будинок ММД”, 2010. – С. 85–89.
- Грушевський М. Сучасна сатира: промова Мелешка (староукраїнський оригінал) // Електронне джерело. Режим доступу: <http://litopys.org.ua/hrushukr/hrush530.htm>
- Істория Киева. В 3 т., 4 кн. – Т. 1 : Древний и средневековый Киев / Ред. кол. : И. Артеменко, Г. Сергиенко, А. Гуржий, В. Смолий, П. Толочко. – К. : Наукова думка, 1984. – 407 с.
- Жак Ле Гофф. Середньовічна уява / Перекл. з фр. Я. Кравця. – Львів : Літопис, 2007. – 350 с.

- Попельницька О. Соціально-історична топографія Києва XVI–XVIII ст. (Воскресенська, Спаська, Набережно-Микільська цервні парафії) // Київська старовина. – 1999. – №4. – С. 16–26.
- Промова Івана Мелешка на варшавському сеймі 1589 року (переклад) // Електронне джерело. Режим доступу: <http://litopys.org.ua/suspil/sus14.htm>
- Пчілка Олена. Михайло Петрович Старицький (Пам’яті товариша) // Дивослово. – 2004. – №8. – С. 70–75.
- Старицький М. Первые коршуны (Из жизни Киева начала XVII столетия) // Старицький М. Повести. Рассказы / Составит. Л. Дем'яновская. – К. : Дніпро, 1986. – С. 83–255.
- Старицький М. Червоный дьявол (Рассказ из жизни г. Киева в XVI столетии) // Старицький М. Повести. Рассказы / Составит. Л. Дем'яновская. – К. : Дніпро, 1986. – С. 4–83.
- Субтельний О. Україна: історія / Пер. з англ. Ю. Шевчука. – 3-те вид., перероб. і доп. – К. : Либідь, 1993. – 720 с.
- Хейзинга Й. Осень Средневековья : Исследование форм жизненного уклада и форм мышления в XIV и XV веках во Франции и Нидерландах / Пер. Д. Сильвестрова. – М. : Наука, 1988. – 539 с.
- Чижевський Д. Історія української літератури (від початків до доби реалізму). – Тернопіль : МПП “Презент”; ТОВ “Феміна”, 1994. – 480 с.
- Шивельбуш В. Смаки раю: Соціальна історія прянощів, збудників та дурманів / Пер. з нім. Ю. Прохаська. – К. : Видавництво “Часопис “Критика”, 2007. – 255 с.
- Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. Четверте видання. – К. : Критика, 2009. – 584 с.

ОБРАЗНО-СИМВОЛИЧЕСКАЯ ТРАКТОВКА СИМУЛЯКОРНОСТИ ПОНЯТИЯ “ВКУС” В РОМАНЕ ИЭНА БЭНКСА “ШАГИ ПО СТЕКЛУ”

Наталья КОЛЯДКО

Минский государственный лингвистический университет

У статті розкривається специфіка взаємодії трьох планів дій – параноїдалного, умоглядно-фантастичного і романтичного – у творі сучасного шотландського письменника Іена Бенкса «Кроки по склу» (1985), який на символічному рівні можна розглядати як спосіб художньо-пародійної репрезентації симуліякорності трикомпонентної структури категорії смаку.

Ключові слова: естетичний смак, симуліяр, образно-символічне трактування, постмодерністська пародія.